TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2015. gada 16. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 2004/38/EK — 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunkts — Savienības pilsoņa ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības — Savienības pilsoņa un trešās valsts valstspiederīgā laulība — Trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās tiesību saglabāšana pēc Savienības pilsoņa izceļošanas no uzņēmējas dalībvalsts un tai sekojošās laulības šķiršanas — 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts — Pietiekami līdzekļi — Laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, līdzekļu ņemšana vērā — Trešās valsts valstspiederīgo tiesības strādāt uzņēmējā dalībvalstī, lai palīdzētu gūt pietiekamus līdzekļus

Lieta C-218/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court* (Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 25. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 5. maijā, tiesvedībā

***Kuldip Singh ,***

***Denzel Njume ,***

***Khaled Aly***

pret

***Minister for Justice and Equality ,***

piedaloties

***Immigrant Council of Ireland .***

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], M. Safjans [*M. Safjan*], M. Bergere [*M. Berger*], A. Prehala [*A. Prechal*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 23. marta tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – angļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *K. Singh* vārdā – *C. O'Dwyer* un *R. Haughton*, *Senior Counsels*, *P. Brazil*, *Barrister-at-Law*, kā arī *J. Boyle* un *M. Griffin*, *solicitors*,

— *D. Njume* vārdā – *M. Lynn* un *R. Haughton*, *Senior Counsels*, kā arī *P. Brazil* un *C. Stanley*, *Barristers-at-Law*,

— *K. Aly* vārdā – *M. Lynn*, *Senior Counsel*, *A. McMahon*, *Barrister-at-Law*, kā arī *E. Lyons*, *solicitor*,

— *Immigrant Council of Ireland* vārdā – *P. Dillon Malone*, *Senior Counsel*, *A. Lowry*, *Barrister-at-Law*, kā arī *H. Becker*, *solicitor*,

— Īrijas vārdā – *E. Creedon* un *G. Samuel*, pārstāves, kurām palīdz *D. Conlan Smyth*, *Senior Counsel*, kā arī *F. O'Sullivan*, *Barrister-at-Law*,

— Dānijas valdības vārdā – *C. Thorning* un *M. Wolff*, pārstāvji,

— Grieķijas valdības vārdā – *T. Papadopoulou*, pārstāve,

— Spānijas valdības vārdā – *L. Banciella Rodríguez-Miñón*, pārstāvis,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *V. Kaye*, pārstāve, kurai palīdz *B. Lask* un *G. Facenna*, *Barristers-at-Law*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wilderspin* un *J. Tomkin*, kā arī *C. Tufvesson*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2015. gada 7. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvā 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts trīs lietās starp attiecīgi *K. Singh*, *D. Njume* un *K. Aly* un *Minister for Justice and Equality* (Tieslietu un līdztiesības ministrs, turpmāk tekstā – "ministrs") par to, ka ministrs noraidījis ieinteresēto personu lūgumus saglabāt viņu uzturēšanās tiesības Īrijā pēc viņu laulību šķiršanas.

## Atbilstošās tiesību normas

*Savienības tiesības*

3 Atbilstoši Direktīvas 2004/38 preambulas 15. apsvērumam:

"Ģimenes locekļiem vajadzētu būt juridiski aizsargātiem, ja Savienības pilsonis nomirst, notiek šķiršanās, laulība tiek atzīta par spēkā neesošu vai reģistrētas partnerattiecības tiek izbeigtas. Tādēļ, lai pienācīgi ievērotu ģimenes dzīvi un cilvēka cieņu un dažos gadījumos novērstu tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka šādos apstākļos ģimenes locekļi, kas jau uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ."

4 Šīs direktīvas 2. pantā "Definīcijas" ir paredzēts:

"Šajā direktīvā:

1) "Savienības pilsonis" ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;

2) "ģimenes loceklis" ir:

   a) laulātais;

   [..]

3) "uzņēmēja dalībvalsts" ir dalībvalsts, uz kuru pārceļas Savienības pilsonis, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības."

5 Minētās direktīvas 3. panta "Saņēmēji" ["Tiesību subjekti"] 1. punktā ir noteikts:

"Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem."

6 Šīs pašas direktīvas 7. panta "Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī,

c) – viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko kreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arodmācības, un

   — viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu, ja šis Savienības pilsonis atbilst 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem."

7 Direktīvas 2004/38 12. pantā "Ģimenes locekļu uzturēšanās tiesību saglabāšana Savienības pilsoņa nāves vai izceļošanas gadījumā" ir paredzēts:

"1. Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa nāve vai izceļošana no uzņēmējas dalībvalsts neietekmē viņa/viņas ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības tajā, ja viņi ir citas dalībvalsts valstspiederīgie.

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām jāatbilst 7. panta 1. punkta a), b), c) vai d) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem.

2. Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa nāves dēļ viņa/viņas ģimenes locekļi uzturēšanās tiesības nezaudē, ja viņi nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie un ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī kā ģimenes locekļi vismaz vienu gadu līdz Savienības pilsoņa nāvei.

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām ir jāpierāda, ka viņas ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas vai ka viņām ir iztikas līdzekļi, kas ir pietiekami pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, vai [un] ka viņām ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī, vai ka viņas ir šīm prasībām atbilstīgas personas ģimenes locekļi, kuri jau apmetušies uzņēmējā dalībvalstī. Jēdziens "pietiekami līdzekļi" ir definēts 8. panta 4. punktā.

Šādi ģimenes locekļi saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ.

3. Savienības pilsonim izceļojot no uzņēmējas dalībvalsts vai nomirstot, viņa/viņas bērni vai tas vecāks, kurš faktiski uzrauga bērnus, neatkarīgi no valstiskās piederības, ja bērni uzturas uzņēmējā dalībvalstī un ir reģistrēti izglītības iestādē, lai tajā mācītos, nezaudē uzturēšanās tiesības, līdz bērni ir pabeiguši mācības."

8 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 13. panta "Ģimenes locekļu uzturēšanās tiesību saglabāšana šķiršanās, laulības atzīšanas par spēkā neesošu vai reģistrētu partnerattiecību izbeigšanas gadījumā" 2. punktu:

"Neskarot šā punkta otro daļu, Savienības pilsoņa šķiršanās, laulības atzīšanas par spēkā neesošu vai 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto reģistrēto attiecību izbeigšanas gadījumā Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, nezaudē uzturēšanās tiesības:

a) ja pirms šķiršanās pieteikuma iesniegšanas vai tādas procedūras uzsākšanas, kuras rezultātā laulība jāatzīst par spēkā neesošu, vai [..] partnerattiecību izbeigšanas laulība vai reģistrētās partnerattiecības ir ilgušas vismaz trīs gadus, tostarp vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī [..]

[..]

Pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas attiecīgajām personām ir jāpierāda, ka viņas ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas vai ka viņām ir iztikas līdzekļi, kas ir pietiekami pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, vai [un] ka viņām ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī, vai ka viņas ir šīm prasībām atbilstīgas personas ģimenes locekļi, kuri jau apmetušies uzņēmējā dalībvalstī. Jēdziens "pietiekami līdzekļi" ir definēts 8. panta 4. punktā.

Šādi ģimenes locekļi saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ."

9 Minētās direktīvas 14. panta "Uzturēšanās tiesību saglabāšana" 2. punktā ir paredzēts:

"Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

[..]"

*Īrijas tiesības*

10 Direktīvas 2004/38 normas Īrijas tiesībās tiek īstenotas ar 2006. gada Eiropas Kopienu (Personu brīvas pārvietošanās) noteikumiem (*European Communities* (*Free Movement of Persons*) *Regulations 2006*, SI 2006, Nr. 656; turpmāk tekstā – "2006. gada noteikumi").

## Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

*Pirmā pamatlieta*

11 *K. Singh* ir Indijas valstspiederīgais, kurš ieradās Īrijā 2002. gada 6. februārī ar studentu vīzu un vēlāk šajā dalībvalstī uzturējās likumīgi.

12 2005. gada 11. novembrī *K. Singh* stājās laulībā ar Latvijas valstspiederīgo, kura strādāja un uzturējās Īrijā likumīgi. 2007. gada 3. decembrī šajā laulībā piedzima bērns, kuram arī ir Latvijas pilsonība.

13 Pēc sprieduma pasludināšanas lietā *Metock* u.c. (C-127/08, EU:C:2008:449) un atbilstoši Direktīvas 2004/38 normām *K. Singh* uz pieciem gadiem tika piešķirta uzturēšanās atļauja Īrijā kā tādas Savienības pilsones laulātajam, kura dzīvo šajā dalībvalstī un īsteno tajā savas LESD līgumā paredzētās tiesības.

14 *K. Singh* laulātā laikposmā no 2004. gada līdz 2009. gada jūnijam nepārtraukti ir strādājusi dažādos darbos.

15 2009. gadā *K. Singh* kopā ar partneri atvēra un pārvaldīja Īrijā picēriju atbilstoši 2009. gada 29. maijā noslēgtam franšīzes līgumam, kura sākotnējais termiņš bija 10 gadi. Pēc tam *K. Singh* finansiāli uzturēja savu ģimeni, un viņa laulātā palika mājās, lai rūpētos par kopīgo dēlu.

16 *Singh* laulātajam pārim sastopoties ar sarežģījumiem laulībā, *K. Singh* laulātā 2010. gada februārī devās prom no Īrijas un 2010. gada septembrī uzsāka laulības šķiršanas procesu Latvijā. Laulība tika pasludināta par šķirtu no 2011. gada 12. maija.

17 Pēc šīs laulības šķiršanas – 2011. gada 14. decembrī – *K. Singh* lūdza ministram saglabāt viņa uzturēšanās atļauju, kā arī atbilstoši Direktīvai 2004/38 un valsts tiesību aktiem, ar kuriem šī direktīva ir transponēta, izsniegt pastāvīgās uzturēšanās atļauju Īrijā, pamatojoties uz to, ka viņš ir bijis Savienības pilsones laulātais, ir Savienības pilsoņa tēvs un ka viņš atbilstot juridiskajiem nosacījumiem, kas prasa, lai viņa laulība būtu ilgusi vismaz trīs gadus, no kuriem vienu gadu Īrijā. Tobrīd *K. Singh* bija gan pašnodarbināta persona, gan darba ņēmējs.

18 Ar 2012. gada 30. aprīļa lēmumu ministrs šos lūgumus noraidīja, norādot tostarp šādus iemeslus:

"[..] tā kā [Jūsu bijusī laulātā] ir atstājusi [Īrijas] teritoriju 2010. gadā, viņa vairs šajā dalībvalstī neīsteno savas no Eiropas Savienības Līgumiem izrietošās tiesības, kā noteikts [2006. gada] noteikumu 6. panta 2. punkta b) apakšpunktā, un viņa vairs neizmanto tiesības uzturēties šajā dalībvalstī [šo noteikumu] 6. panta izpratnē. Līdz ar to atbilstoši minētajam 2006. gada noteikumu 6. panta 2. punkta b) apakšpunktam Jums [..] nav no [Jūsu bijušās laulātās] uzturēšanās tiesībām atvasinātu uzturēšanās tiesību".

19 *K. Singh* iesniedza sūdzību par šo lēmumu, pamatojoties uz to, ka viņam atbilstoši 2006. gada noteikumu 10. pantam, ar ko ir transponēts Direktīvas 2004/38 13. pants, esot personiskas tiesības uzturēties Īrijā.

20 Ar 2012. gada 12. novembra vēstuli ministra sūdzību nodaļa informēja *K. Singh*, ka viņa lūgums ir noraidīts.

21 Tomēr, ņemot vērā īpašo *K. Singh* situāciju, ar šo pašu vēstuli ieinteresētajai personai tika piešķirta atjaunojama atļauja, ar ko viņam izņēmuma kārtā tika atļauts palikt Īrijā vienu gadu un kas viņam ļāva uzturēties un strādāt bez darba atļaujas. Tādējādi atbilstoši valsts tiesībām *K. Singh* varēja veikt komercdarbību šajā dalībvalstī.

*Otrā pamatlieta*

22 *D. Njume*, paziņojot, ka ir Kamerūnas pilsonis, 2004. gada 6. janvārī Vācijā iesniedza patvēruma pieteikumu.

23 *D. Njume* apgalvo, ka 2005. gada janvārī viņš iepazinās ar Vācijas valstspiederīgo, ar kuru viņam bija attiecības, un pēc tam aptuveni 18 mēnešus viņš dzīvoja Eslohā [*Eslohe*] (Vācija).

24 *D. Njume* nelikumīgi ieradās Īrijā, kur 2006. gada 4. septembrī iesniedza patvēruma pieteikumu. 2007. gada 4. janvārī *D. Njume* Korkas [*Cork*] (Īrija) civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļā stājās laulībā ar savu partneri.

25 Pēc sprieduma pasludināšanas lietā *Metock* u.c. (C-127/08, EU:C:2008:449) un atbilstoši Direktīvas 2004/38 normām *D. Njume* ar 2008. gada 3. decembra lēmumu tika piešķirta uzturēšanās atļauja Īrijā uz pieciem gadiem kā Savienības pilsones, kas dzīvo šajā dalībvalstī un tajā īsteno savas LESD līgumā paredzētās tiesības, laulātajam. Saistībā ar šo uzturēšanās atļauju, kurai bija atpakaļejošs spēks no 2007. gada 11. oktobra, viņam tika izsniegta pastāvīgā iedzīvotāja apliecība.

26 *D. Njume*, kurš vēlāk bija atradis darbu, apgalvo, ka viņa laulātā un viņš visu laiku no 2006. gada beigām līdz 2011. gada janvārim ir dzīvojuši Īrijā, izņemot trīs braucienus uz Lielbritāniju, no kuriem katrs bija desmit dienas ilgs un kuru laikā viņa laulātā tur vēlējās atrast darbu. *D. Njume* apgalvo, ka laikposmā no 2008. līdz 2011. gadam viņš ir uzturējis savu laulāto pats no saviem ienākumiem.

27 Ar 2011. gada 25. februāra vēstuli ministrs tika informēts, ka *D. Njume* laulātā ir atstājusi Īriju 2011. gada sākumā un atgriezusies Vācijā. Ar 2011. gada 25. marta vēstuli *D. Njume* apgalvoja, ka saskaņā ar 2006. gada noteikumu 9. pantu, ar kuru tiek transponēts Direktīva 2004/38 12. pants, viņa tiesības uzturēties Īrijā gadījumā, ja Savienības pilsone atstāj šo dalībvalsti, tiek saglabātas.

28 2011. gada 14. jūnijā *D. Njume* laulātā Apvienotajā Karalistē iesniedza pieteikumu par laulības šķiršanu.

29 Ar 2011. gada 12. jūlija vēstuli ministrs informēja *D. Njume*, ka 2006. gada noteikumu 9. pants viņa situācijā nav piemērojams. Ar 2011. gada 22. jūlija vēstuli *D. Njume* informēja ministru par šo laulības šķiršanas pieteikumu.

30 2011. gada 21. decembrī *High Court of Justice (England &Wales), Family Division* [Augstākā tiesa (Anglija un Velsa), Ģimenes lietu nodaļa] (Apvienotā Karaliste) pasludināja pagaidu spriedumu, konstatējot, ka šajā datumā ir atklājies, ka *D. Njume* un viņa laulātā "tieši pirms [laulības šķiršanas] pieteikuma iesniegšanas ir dzīvojuši šķirti nepārtraukti vismaz divus gadus". Galīgais spriedums tika pasludināts 2012. gada 28. martā.

31 Pēc šīs laulības šķiršanas *D. Njume* lūdza saglabāt viņa uzturēšanās tiesības Īrijā, pamatojoties uz 2006. gada noteikumu 10. pantu, ar ko ir transponēts Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkts.

32 Ar 2012. gada 21. septembra lēmumu ministrs atbilstoši šo noteikumu 10. panta 2. punktam atteicās piešķirt *D. Njume* šīs uzturēšanās tiesības.

33 Ar 2013. gada 12. septembra lēmumu *D. Njume* uz trīs gadiem, proti, līdz 2016. gada 12. septembrim, atbilstoši valsts tiesību aktiem tika piešķirta atjaunojama uzturēšanās atļauja Īrijā.

*Trešā pamatlieta*

34 *K. Aly*, Ēģiptes valstpiederīgais, ieradās Īrijā 2007. gada 14. martā ar tūrisma vīzu, kas ļāva viņam uzturēties šajā dalībvalstī līdz 2007. gada 14. jūnijam. 2007. gada 12. jūlijā *K. Aly* šajā dalībvalstī stājās laulībā ar Lietuvas valstspiederīgo. Pastāvīgā iedzīvotāja apliecība, kurai bija atpakaļejošs spēks no 2008. gada 3. februāra, ieinteresētajai personai tika izdota 2008. gada 21. augustā atbilstoši 2006. gada noteikumiem. Šī apliecība bija derīga piecus gadus, proti, līdz 2013. gada 2. februārim.

35 *K. Aly* laulātā strādāja Īrijā no 2004. gada 1. maija līdz 2009. gada janvārim, kad viņa palika bez darba ekonomikas attīstības tempa krituma dēļ. Līdz 2009. gada jūnijam viņa saņēma bezdarbnieka pabalstu. *Aly* laulātais pāris dzīvoja no *K. Aly* ienākumiem, kamēr viņa laulātā bija darba meklējumos. 2011. gada martā viņa devās uz Apvienoto Karalisti, lai tur neilgu laiku strādātu.

36 Ar 2012. gada 14. augusta vēstuli *K. Aly* informēja *Irish Naturalisation and Immigration Service* (Īrijas Naturalizācijas un imigrācijas dienests, turpmāk tekstā – "*INIS*"), ka laulātais pāris sešus mēnešus pēc viņa laulātās pārcelšanās uz Londonu (Apvienotā Karaliste), lai tur strādātu, ir izšķīries. Viņa laulātā gribēja palikt Londonā, savukārt *K. Aly* tur apmesties nevēlējās.

37 Ar 2012. gada 3. oktobra vēstuli *INIS* informēja *K. Aly*, ka tas ir iecerējis anulēt viņa uzturēšanās atļauju Īrijā, un aicināja viņu iesniegt savus apsvērumus.

38 Ar 2012. gada 15. oktobra vēstuli *K. Aly* informēja *INIS*, ka Lietuvā ir ticis uzsākts laulības šķiršanas process un spriedums par laulības šķiršanu drīzumā tiks pasludināts. Viņš norādīja, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/38 13. pantu viņam ir tiesības uzturēties Īrijā.

39 Ar 2012. gada 12. novembra lēmumu (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") *INIS* atņēma *K. Aly* uzturēšanās atļauju Īrijā. Šajā lēmumā tostarp bija minēts:

"Turklāt jāatzīmē, ka [Jūsu laulātā] ir atstājusi valsts teritoriju un jau ilgi šeit nav īstenojusi savas no Eiropas Savienības Līgumiem izrietošās tiesības atbilstoši [2006. gada noteikumu] 6. panta 2. punktam. Tāpēc lūdzam ņemt vērā, ka iemesli, saskaņā ar kuriem mēs Jums bijām izsnieguši uzturēšanās atļauju, vairs nav piemērojami, jo Jūsu no [2006. gada noteikumu] normām atvasinātās tiesības ir zaudētas no brīža, kad Jūsu laulātā, Savienības pilsone, valsts teritorijā beidza īstenot no Eiropas Savienības Līgumiem izrietošās tiesības. [2006. gada noteikumu] 10. panta 2. punkts attiecas uz uzturēšanās

tiesību individuālu un personīgu saglabāšanu šķiršanās gadījumā, taču, ņemot vērā, ka Jūsu laulība nav šķirta un ka Jūsu uzturēšanās tiesības tika zaudētas tāpēc, ka [Jūsu laulātā] beidza īstenot Īrijā no Savienības Līgumiem izrietošās tiesības, Jūs šīs tiesības nevarat saglabāt."

40 Kad apstrīdētais lēmums tika paziņots un *K. Aly*, kā viņam bija lūgts, bija ieradies kompetentajā imigrācijas iestādē, ierēdnis viņa pastāvīgā iedzīvotāja apliecību iznīcināja. Šis ierēdnis arī sazinājās ar *K. Aly* darba devēju, lai liktu šķēršļus viņa turpmākajai nodarbinātībai.

41 2012. gada 10. decembrī *High Court* [Augstākā tiesa] atļāva *K. Aly* iesniegt jaunu pieteikumu par apstrīdētā lēmuma pārbaudi tiesā.

42 Pēc šīs tiesvedības *K. Aly* ar 2012. gada 17. decembra lēmumu ieguva pagaidu darba un uzturēšanās atļauju Īrijas teritorijā.

43 2013. gada 12. martā Lietuvas iestādes izsniedza ieinteresētajām personām laulības šķiršanas apliecību.

44 Šādos apstākļos *High Court* nolēma apturēt tiesvedību šajās trīs pamatlietās un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Ja Savienības pilsoņa un trešās valsts valstspiederīgā laulība tiek šķirta un šķiršana notiek pēc Savienības pilsoņa izceļošanas no uzņēmējas dalībvalsts, kur Savienības pilsonis īstenoja Savienības tiesības, un ir piemērojams Direktīvas 2004/38/EK 7. pants un 13. panta 2. punkta [pirmās daļas] a) apakšpunkts, vai trešās valsts valstspiederīgais saglabā uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī? Ja atbilde ir noliedzoša, vai trešās valsts valstspiederīgajam ir uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī laika posmā pēc Savienības pilsoņa izceļošanas no uzņēmējas dalībvalsts līdz laulības šķiršanai?

2) Vai Direktīvas 2004/38/EK 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta prasības ir izpildītas, ja laulātais, Savienības pilsonis, apgalvo, ka viņam ir pietiekami līdzekļi šīs direktīvas 8. panta 4. punkta izpratnē, un daļu no šiem līdzekļiem veido laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, līdzekļi?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, vai tādām personām kā prasītāji pamatlietā saskaņā ar Savienības tiesībām (neņemot vērā direktīvā paredzētās tiesības) ir tiesības strādāt uzņēmējā dalībvalstī, lai nodrošinātu vai veidotu "pietiekamus līdzekļus" minētās direktīvas 7. panta izpratnē?"

## Par prejudiciālajiem jautājumiem

### *Ievada piezīmes*

45 Šī lieta attiecas uz trijiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri, dzīvojot un strādājot Īrijā, saistībā ar viņu laulībām ar Savienības pilsonēm bija ieguvuši uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī uz laiku no trim mēnešiem līdz pieciem gadiem atbilstoši Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktam kā laulātie, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī.

46 Šajās trīs pamatlietās nav strīda par to, ka pirms šī termiņa beigām laulātais, Savienības pilsonis, ir atstājis Īrijas teritoriju, lai apmestos citā dalībvalstī, kamēr laulātais, trešās valsts valstspiederīgais, ir palicis Īrijā.

47 Tāpat nav strīda par to, ka kādu laiku pēc izceļošanas laulātie, Savienības pilsoņi, ir iesnieguši laulības šķiršanas pieteikumus, un tādējādi ar tiesas nolēmumiem starp šiem Savienības pilsoņiem un attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem noslēgtās laulības ir pasludinātas par šķirtām.

*Par pirmo jautājumu*

48 Uzdodot savu pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir šķīries no Savienības pilsoņa un kura laulība ir ilgusi vismaz trīs gadus pirms laulības šķiršanas procesa sākuma, tostarp vismaz vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī, pamatojoties uz šo normu, var saglabāt uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī, ja laulības šķiršana ir notikusi pirms laulātā, Savienības pilsoņa, izceļošanas no šīs dalībvalsts.

49 Tādēļ ir jāprecizē, kādi ir Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunkta piemērošanas nosacījumi, it īpaši, vai trešās valsts valstspiederīgā laulātajam, Savienības pilsonim, atbilstoši šīs direktīvas 7. panta 1. punktam ir jāuzturas uzņēmējā dalībvalstī līdz laulības šķiršanas pasludināšanas datumam, lai šis trešās valsts valstspiederīgais varētu atsaukties uz minētās direktīvas 13. panta 2. punktu.

50 Attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo, Savienības pilsoņa ģimenes locekļu, uzturēšanās tiesībām uzņēmējā dalībvalstī ir svarīgi vispirms atgādināt Tiesas pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru ar Direktīvu 2004/38 trešās valsts valstspiederīgajiem piešķirtās tiesības ir nevis šo valstspiederīgo autonomās tiesības, bet gan no pārvietošanās brīvības, ko īsteno Savienības pilsonis, atvasinātas tiesības. Šo atvasināto uzturēšanās tiesību mērķis un pamatojums ir balstīts uz konstatējumu, ka atteikums atzīt šādas tiesības var apdraudēt Savienības pilsoņa pārvietošanās brīvību, atturot viņu īstenot savas tiesības ieceļot un uzturēties uzņēmējā dalībvalstī (šajā ziņā skat. spriedumu *O.* un *B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 36. un 45. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

51 Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvu 2004/38 tiesības ieceļot un uzturēties dalībvalstī ir nevis visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, bet gan tikai tiem, kuri ir tāda Savienības pilsoņa "ģimenes locek[ļi]" šīs direktīvas 2. panta 2. punkta izpratnē, kas ir izmantojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, apmetoties dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kuras pilsonība viņam ir (spriedums *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

52 Turklāt Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka Savienības pilsoņa, kas pārceļas vai uzturas dalībvalstī, kurai viņš nav valstiski piederīgs, ģimenes loceklis viņu pavada vai ieceļo kopā ar viņu, lai varētu būt šīs direktīvas tiesību subjekts (skat. spriedumu *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 61. punkts).

53 Direktīvas 2004/38 7. pantā, kas attiecas uz tiesībām uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, tāpat ir izvirzīta prasība, lai Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kas nav dalībvalsts pilsoņi, šo pilsoni uzņēmējā dalībvalstī "pavada" vai "ieceļo kopā ar viņu", lai iegūtu uzturēšanās tiesības (spriedums *Metock* u.c., C-127/08, EU:C:2008:449, 86. punkts).

54 No Tiesas judikatūras izriet, ka nosacījums, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam ir jāpavada Savienības pilsonis vai jāieceļo kopā ar viņu, ir jāuzskata nevis par tādu, kas paredz laulāto pienākumu dzīvot kopā, bet gan abiem palikt dalībvalstī, kurā laulātais, Savienības pilsonis, īsteno savas tiesības uz brīvu pārvietošanos (šajā ziņā skat. spriedumu *Ogieriakhi*, C-244/13, EU:C:2014:2068, 39. punkts).

55 Tādējādi trešo valstu valstspiederīgie, Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, var pretendēt uz Direktīvā 2004/38 paredzētajām uzturēšanās tiesībām tikai uzņēmējā dalībvalstī, kurā dzīvo šis pilsonis, nevis citā dalībvalstī (šajā ziņā skat. spriedumu *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, 63. un 64. punkts).

56 Turklāt Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktā Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri pavada šo Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu uzņēmējā dalībvalstī, šajā dalībvalstī tiek atzītas tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, ja vien minētais Savienības pilsonis pats atbilst šīs direktīvas 7. panta 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem.

57 Visbeidzot, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 14. panta 2. punktu Savienības pilsoņa ģimenes locekļu tiesības uzturēties uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz šīs direktīvas 7. panta 2. punktu, tiek saglabātas tikai tad, ja viņi atbilst šajā normā paredzētajiem nosacījumiem.

58 No tā izriet, ka, ja Savienības pilsonis, esot tādā situācijā, kādā ir prasītāju pamatlietā laulātās, atstāj uzņēmēju dalībvalsti un apmetas citā dalībvalstī vai trešajā valstī, šī Savienības pilsoņa laulātais, trešās valsts valstspiederīgais, vairs neatbilst uzturēšanās tiesību piešķiršanas nosacījumiem uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktu. Tomēr ir jāpārbauda, vai un kādos apstākļos minētais laulātais var atsaukties uz uzturēšanās tiesībām, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu, ja pēc Savienības pilsoņa izceļošanas seko laulības šķiršana.

59 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu laulības šķiršana nenozīmē Savienības pilsoņa, kuram nav dalībvalsts pilsonības, ģimenes locekļu uzturēšanās tiesību zaudēšanu, "ja pirms šķiršanās pieteikuma iesniegšanas [..] laulība [..] ir ilgu[si] vismaz trīs gadus, tostarp vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī".

60 Tādējādi šī norma atbilst minētās direktīvas preambulas 15. apsvērumā norādītajam mērķim juridiski aizsargāt ģimenes locekļus, ja Savienības pilsonis nomirst, notiek šķiršanās, laulība tiek atzīta par spēkā neesošu vai reģistrētas partnerattiecības tiek izbeigtas, šajā ziņā veicot pasākumus, lai nodrošinātu, ka šādos apstākļos ģimenes locekļi, kas jau uzturas uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, saglabā savas uzturēšanās tiesības vienīgi personisku iemeslu dēļ.

61 Atsauce šajā normā uz "uzņēmēju dalībvalsti", kas Direktīvas 2004/38 2. panta 3. punktā ir definēta tikai kā norāde, pirmkārt, uz Savienības pilsoņa brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesību īstenošanu un, otrkārt, uz "šķiršanās pieteikuma iesniegšanu", pilnīgi noteikti nozīmē, ka Savienības pilsoņa laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, uzturēšanās tiesības var tikt saglabātas, pamatojoties tikai uz Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu, ja dalībvalsts, kurā dzīvo šis valstspiederīgais, ir uzņēmēja dalībvalsts Direktīvas 2004/38 2. panta 3. punkta izpratnē šķiršanās pieteikuma iesniegšanas brīdī.

62 Tomēr tas tā nav, ja pirms šādas procedūras uzsākšanas Savienības pilsonis, lai apmestos uz dzīvi citā dalībvalstī vai trešajā valstī, izceļo no dalībvalsts, kurā dzīvo viņa laulātais. Šādā gadījumā trešās valsts valstspiederīgā atvasinātās uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktu, ir zaudētas Savienības pilsoņa izceļošanas brīdī un attiecīgi nevar tikt saglabātas, pamatojoties uz šīs direktīvas 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu.

63 No minētā izriet, ka, ja laulības šķiršanas procesa uzsākšanas brīdī trešās valsts valstspiederīgajam, Savienības pilsoņa laulātajam, bija uzturēšanās tiesības, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktu, viņš šīs tiesības, pamatojoties uz šīs direktīvas 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu, saglabā gan laulības šķiršanas procesa laikā, gan pēc laulības šķiršanas pasludināšanas, ja vien ir izpildīti minētās direktīvas 13. panta 2. punktā otrajā daļā paredzētie nosacījumi.

64 Ņemot vērā minēto, jākonstatē, ka trīs pamatlietās attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo laulātie, Savienības pilsoņi, ir izceļojoši no uzņēmējas dalībvalsts un apmetušies citā dalībvalstī, vēl pirms laulības šķiršanas process tika sākts.

65 No šī sprieduma 58. punkta izriet, ka pēc laulātā, Savienības pilsoņa, izceļošanas, laulātais, trešās valsts valstspiederīgais, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktu vairs neatbilst uzturēšanās tiesību piešķiršanas nosacījumiem uzņēmējā dalībvalstī.

66 Tādējādi ir jākonstatē, ka trešās valsts valstspiederīgā laulātajam, Savienības pilsonim, lai šis trešās valsts valstspiederīgais varētu atsaukties uz savu tiesību uzturēties šajā dalībvalstī saglabāšanu, pamatojoties uz šīs direktīvas 13. panta 2. punktu, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punktu ir jāuzturas uzņēmējā dalībvalstī līdz datumam, kad sākas laulības šķiršanas process.

67 Kā savu secinājumu 27. punktā ir norādījusi ģenerāladvokāte, no tā izriet, ka tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, laulātā, Savienības pilsoņa, izceļošanas dēļ laulātais, trešās valsts valstspiederīgais, paliekot uzņēmējā dalībvalstī, jau ir zaudējis uzturēšanās tiesības. Vēlāks laulības šķiršanas pieteikums nevar atjaunot šīs tiesības, jo Direktīvas 2004/38 13. pantā ir runa tikai par pastāvošu uzturēšanās tiesību "saglabāšanu".

68 Tas gan nenozīmē, ka, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, kuros var tikt piešķirta plašāka aizsardzība, trešās valsts valstspiederīgajam tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, nebūtu atļauts, kā tas ir šajā gadījumā, turpināt uzturēties attiecīgajā dalībvalstī (šajā ziņā skat. spriedumu *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 60. punkts).

69 Turklāt trīs pamatlietās prasītājiem pēc viņu laulības šķiršanas saskaņā ar valsts tiesību aktiem tika piešķirta pagaidu darba un uzturēšanās atļauja Īrijā, pateicoties kurai viņi varēja turpināt likumīgi uzturēties šajā dalībvalstī, un, kā izriet no iesniedzējtiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šī atļauja būtībā ir atjaunojama.

70 Ņemot vērā minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir šķīries no Savienības pilsoņa un kura laulība ir ilgusi vismaz trīs gadus pirms laulības šķiršanas procesa sākuma, tostarp vismaz vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī, pamatojoties uz šo normu, nevar saglabāt uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī, ja laulības šķiršanas process ir sācies pēc laulātā, Savienības pilsoņa, izceļošanas no šīs dalībvalsts.

*Par otro jautājumu*

71 Uzdodot savu otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Savienības pilsonim ir pietiekami līdzekļi viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, pat ja daļu no šiem līdzekļiem veido laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, līdzekļi.

72 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka trīs pamatlietās pirms laulātā, Savienības pilsoņa, izceļošanas no uzņēmējas dalībvalsts, ir ticis konstatēts laikposms, kurā Savienības pilsonis šajā dalībvalstī nav strādājis, tāpēc laulātais, trešās valsts valstspiederīgais, uzturēja ģimeni no saviem ienākumiem no savas minētajā dalībvalstī veiktās darbības.

73 No Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 2. punkta izriet, ka Savienības pilsoņa, kurš uzturas citas dalībvalsts teritorijā, taču nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, ģimenes locekļiem neatkarīgi no to pilsonības ir tiesības pavadīt šo pilsoni vai tam pievienoties, ja šī pilsoņa līdzekļi ir pietiekami viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem un viņiem ir visaptveroša veselības apdrošināšana uzņēmējā dalībvalstī (spriedums *Ibrahim* un *Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, 28. punkts).

74 Tiesa jau ir spriedusi, ka vārds "ir" nepieciešamie līdzekļi šajā normā ir jāinterpretē tādējādi, ka pietiek ar to, ka Savienības pilsoņiem ir šādi līdzekļi, un šajā normā nav prasības par šo līdzekļu izcelsmi, proti, tos var nodrošināt tostarp trešās valsts valstspiederīgais (skat. spriedumu *Alokpa* un *Moudoulou*, C-86/12, EU:C:2013:645, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

75 Tāpat Tiesa jau ir nospriedusi, ka, interpretējot pietiekamu līdzekļu nosacījumu tādējādi, ka ieinteresētajai personai pašai ir jābūt tādiem līdzekļiem un šajā ziņā tā nevar atsaukties uz ģimenes locekļa, kas viņu pavada, līdzekļiem, šis Direktīvā 2004/38 formulētais nosacījums tiktu papildināts ar prasību par līdzekļu izcelsmi, kas būtu nesamērīga iejaukšanās LESD 21. pantā garantēto brīvas pārvietošanās un uzturēšanās pamattiesību īstenošanā, jo tas nebūt nav nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai, proti, dalībvalstu publisko finanšu aizsardzībai (šajā ziņā skat. spriedumu *Zhu* un *Chen*, C-200/02, EU:C:2004:639, 33. punkts).

76 No tā izriet, ka apstāklis, ka daļa no Savienības pilsoņa rīcībā esošajiem līdzekļiem ir laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, līdzekļi no viņa uzņēmējā dalībvalstī īstenotās darbības, nav šķērslis tam, lai nosacījums par pietiekamiem līdzekļiem, kas noteikts Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā, tiktu uzskatīts par izpildītu.

77 Ņemot vērā minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Savienības pilsonim ir pietiekami līdzekļi viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem, lai uzturēšanās laikā nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, pat ja daļu no šiem līdzekļiem veido laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, līdzekļi.

*Par trešo jautājumu*

78 Ņemot vērā uz otro jautājumu sniegto atbildi, uz trešo jautājumu vairs nav jāatbild.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

79 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

**1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 13. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir šķīries no Savienības pilsoņa un kura laulība ir ilgusi vismaz trīs gadus pirms laulības šķiršanas procesa sākuma, tostarp vismaz vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī, pamatojoties uz šo normu, nevar saglabāt uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī, ja laulības šķiršanas process ir sācies pēc laulātā, Savienības pilsoņa, izceļošanas no šīs dalībvalsts;**

**2) Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Savienības pilsonim ir pietiekami līdzekļi viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem, lai uzturēšanās laikā nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, pat ja daļu no šiem līdzekļiem veido laulātā, trešās valsts valstspiederīgā, līdzekļi.**

[Paraksti]